

İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü
Güz 2023-2024

Ders Saatleri: Salı, 10:00-13:00

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Yılmaz Akbulut

Eposta: myakbulut@29mayis.edu.tr

Görüşme için mail atınız!

Ders Tanımı

On yedinci ve on sekizinci yüzyıllarda Osmanlı İmparatorluğu Güneydoğu Avrupa ve Orta Doğu'nun büyük bölümüne hükmeden çok millî ve çok dinli bir imparatorluktu. Ancak artık on beşinci ve on altıncı yüzyıllarda olduğu gibi hızla genişleyen siyasi ve iktisadi yapısı fetih/gaza üzerine kurulmuş, toplumsal yapısı ademi-merkezi hâlde olan bir devlet değildi. Fetihlerin giderek azalması, hatta on yedinci yüzyılın başında Avrupa devletleri ile diplomatik pazarlıkların olması, müteakip dönemlerde ise toprak kayıplarının olması, çağdaş birçok Osmanlı tarih yazarı ve onları kaynak olarak ittihaz eden modern tarihçileri için on yedinci ve on sekizinci yüzyıllar bir "durgunluk ve gerileme, inhitat, çekilme, tefahhus, bozulma" dönemi olarak tasvir etmeye sevk etmiştir. 1990'lardan itibaren tarihçiler bu kökleşmiş ve kaynağını doğrudan o dönemden alan yaklaşımı tarihyazımsal bir mesele olarak ele almakta ve söz konusu dönemi erken modern dünyanın dinamikleriyle okumaya gayret göstermektedirler. "Gerileme paradigmasını" kapsamlı bir eleştiriye tabi tutan ve bunun yerine on yedi ve on sekizinci yüzyıllar için Osmanlı idari yapısının değişen şart ve ahvale göre hayatta kalma direncini ve dinamizmini ön plana çıkarmakta, iki asır gibi çok uzun süre, nesiler boyunca devam edecek sürekli bir çöküş anlatımının gerçekçi olmayacağına vurgu yapmaktadırlar. Osmanlı hâkimiyetinde yaşayan farklı bölgelerin ve sosyal grupların tecrübelerinin çeşitliliğini ve karmaşıklığını vurgulanmış, Osmanlı askeri, ekonomik ve sosyal kurumlarının değişimleri, adapte olmaları, rakipleri ile mücadeleleri, problemlere buldukları çözümler, siyasi manevralar vs. hususlar daha fazla araştırmanın konusu olmuştur. Netice itibarıyla on yedinci ve on sekizinci yüzyıllar artık Osmanlı tarihinin de küresel olarak mana kazanan erken moderniteye ait olduğu fikri öne çıkan bir kanı halini almıştır. Modern dünyanın oluşumunda Avrupa modernliğinin yanında, ondan kısmen ve bazen tamamen bağımsız olduğu düşünülen, modernleşme yolları olduğu fikri, modern dünyanın birtakım dinamiklerinin Avrupa etkisi olmadan ortaya çıktığı düşüncesi bu dersin kapsadığı yıllar için dünya tarihçiliğinde ön plana çıkan bir yaklaşımdır. Bununla birlikte bu yaklaşımın teleolojik ve anakronik problem yaratabileceği, devletleri, kültürleri, dinleri ve toplumları kendi özgünlüklerine göre incelemek ve anlamak gerektiği hususu da akılda tutulmalıdır.

Bu dersin amacı, yukarıda zikredilen bağlamda, on altıncı yüzyılın son yıllarından on dokuzuncu yüzyılın ilk yıllarına kadar geçen dönemde, Osmanlı tarihinin, öncelikle siyasi olmak üzere, idari, ekonomik, askeri, dini, toplumsal gelişmelerini tafsilatlı bir şekilde incelemek ve anlamlandırmaktır. Haftalık okumalar ve dersin işleyişi takriben 16. yüzyılın son yıllarından, 18. yüzyılın son yıllarına kadar uzanan kronolojik bir düzende planlanmıştır. Bu kronolojik dönem içinde, her bir alt döneme ait meseleler irdelenmektedir.

Dersin Ölçme-Değerlendirmesi ve Gereklilikleri

- A. Kısa Sınavlar (28 puan): 3, 5, 8 ve 10. ders haftalarında 15 soruluk kısa sınavlar yapılacaktır. Bu sınavlarda soruların bir kısmı çoktan seçmeli, bir kısmı ise kısa cevap usulündedir. Kısa sınavların telafi sınavı yoktur. Her bir kısa sınav toplam puanın altısını oluşturur. (3. ve 5. haftanın sınavlarının ortalaması ara sınav puanı olarak OBS'ye

girilecektir.) Kısa sınavlar ders esnasında, kişisel bilgisayar, tablet ya da cep telefonu üzerinden yapılacaktır. Sınav süreleri soru sayısına ve sınav yoğunluğuna göre değişiklik gösterebilir.

- **B. Haftalık Sorular ve Sınıf İçi Faaliyet (39 puan):** İzlençe'de her hafta için belirtilmiş sorular bulunur. Bu soruların, dersten önce okumalara istinat edilerek cevaplanması ve o haftaki derse getirilmesi gerekir. Cevaplar en az 300 kelime olup kelime sayısı için üst limit yoktur. Yazılar bilgisayarda yazılıp derse çıktıkları getirilecektir. Haftasında getirilmeyen yazılar değerlendirilmez. Haftanın dersi işlendikten sonra, bu yazılar öğrenciler tarafından revize edilecek ve takip eden hafta tekrar teslim edilecektir. Notlandırma ikinci teslimden sonra yapılacaktır. Haftalık yazıların değerlendirilmesinde, ilk teslim için okumalara verilen doğru referanslar, ikinci teslim için ise derste bahsedilen bilgi/konu/tartışma/kaynak vs. unsurların eklenmesi önceliklidir.
- **C. Final Sınavı (40 puan):** Üç sınav sorusu sorulacaktır. Dönemin tüm okuma ve ders materyalinden çeşitli kapsamlarda sorular olabilir. Haftalık sorular final sınavı için yol gösterici niteliktedir. Cevaplarınızda spesifik tarih, yer, kişi ismi, olay tasviri vs. unsurların olması beklenir. Final sınavı yüz yüze yapılacaktır. Açık-kaynak bir sınav değildir. Bütünleme Sınavı, Final Sınavı tarihi için rapor getiren ya da Final Sınavında başarısız olan öğrencilere sunulan bir haktır. Mazeretsiz sınava girmeyen, ya da final sınavında boş kâğıt teslim eden öğrenciler bütünleme sınavına giremez.

Harf Notu Değerlendirmesi **100 Puan** Üzerindedir.

Ders Politikaları

İntihal:

Bir kişinin ödevlerinde ve ders için hazırlanan herhangi bir çalışmada başka kişilerin ifade, buluş veya düşüncelerini kaynak göstermeksizin kendisine aitmiş gibi kullanması intihaldir. İntihal bir tür sahtekârlık ve hırsızlıktır.

Alıntı ifadeler ve fikirler için kaynak göstermemek ya da ödünç alınan ifadeleri tırnak içinde yazmamak ve kaynak göstermemek intihal sayılır. İntihal bilinçli olarak veya kaza eseri oluşabilir. Öğrenciler teslim ettikleri yazı ve sunumlarında intihal yapmadıklarını beyan eder. Aksi durumlar ortaya çıktığı takdir, öğrenci dersten kalacak ve Üniversite tarafından bu konuda disiplin soruşturması yapılacaktır.

Bu kapsamda, dersin herhangi bir gerekliliğinde yapay zekâ uygulamaları da intihal kapsamında değerlendirilecektir. Makalelerin ya da kitapların çevrimiçi ortamda bulunabilecek özet, yorum; ya da çeşitli uygulamalar vasıtasıyla oluşturulacak özetlerini kullanmak intihal kapsamında değerlendirilir.

Derse Katılım ve Yoklama:

Ders katılım zorunludur. Toplamda 3 derse mazeret göstermeden katılmayan öğrenciler dersten kalma notu (FF) alır. Ders katılımı, derse gelip gitmeyi değil, ders boyunca sınıfta kalmayı gerektirir. Sınıf yoklaması dersin sonunda alınır.

Aşağıda belirtilen okuma listesindeki kitap-makale ve kitap bölümlerini üniversite kütüphanesinden erişmek mümkündür. Dönem başında okumalar öğrencilerle dijital ortamda paylaşılır. Bu dosyalarda eksik olması, okumanın iptal olduğu manasına gelmez. Bu izlencede bulunan tüm materyale, öğrencinin ulaşması, ulaşmadığı takdirde dersin haftası geçmeden öğretim üyesine bildirmesi gerekmektedir.

<https://shorturl.at/epCO2>

Hafta 1 (09/10/2023): Erken Modern Dönem ve Osmanlı Devleti

- * C. Kafadar, “Osmanlı Tarihinde Gerileme Meselesi”, Çev. C. Şişman, *Osmanlı Tarihini Yeniden Yazmak*, Timaş (İstanbul 2011), s. 97-150.
- * V. Aksan ve D. Goffman, “Erken Modern Osmanlı Dünyasının Resmini Çizmek”, *Erken Modern Osmanlılar İmparatorluğun Yeniden Yazımı*, Timaş, (İstanbul 2011), s. 11-28.
- * Joseph Fletcher, “Bütüncül Tarih: Erken Modern Dönemde Benzerlikler ve Bağlantılar, 1500–1800”, *Yayınlanmamış Tercüme*, Çev. Özgün Deniz Yoldaşlar.

Haftanın Sorusu: Osmanlı Devleti'nin 16. yüzyıldan 19. yüzyılın başına kadar geçirdiği dönemi bir gerileme ya da inhitat olarak tasvir etmekle, bu dönemi “erken modern dönemin” dinamiklerine göre yorumlamanın arasında nasıl bir farklılık olabilir?

Hafta 2 (16/10/2023): Yüzyıl Dönümü ve Celaliler 1 (1603-1621)

- * Oktay Özel, “Şiddetin Egemenliği: 1550 İla 1700 Arasında Celaliler” *Osmanlı Dünyası*, ed. C. Woohead, Alfa (İstanbul 2018), s. 245-270.
- * F. M. Emecen, *Osmanlı Klasik Çağında Savaş*, “Uzun Savaşların Başlaması (1592-1606) ve Zıttorok Antlaşması, Dönemin Çağdaş Kaynaklarının Değerlendirilmesi”, Kapı, 2018, s. 315-331.
- * Mehmet Kuru, *Osmanlı'nın Para İle İmtihanı* Fol (İstanbul 2022), s. 118-168.
- * Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, *DİA*, Mücteba İlgürel, “**Celali İsyancıları**”, c. 7, s. 252-257.

Haftanın Sorusu: Osmanlı Devleti'nin 16. yüzyıl sonundaki savaşları ve bunların iktisadi ve sosyal neticeleri neden ve nasıl devletin tarihi için yeni ve farklıdır? Savaşlar genel devlet düzenini neden bozmuştur? Bu genel düzen bozulmasının Avrupa siyasetindeki etkileri neler olabilir?

Hafta 3 (23/10/2023): 17. Yüzyıl Krizi ve Celaliler 2 (1621-1639)

- * Mehmet Genç, “Osmanlıda 17. YY'ın Sosyal ve Siyasal Yapısında Değişimler”, *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi II*, Ötüken, (İstanbul 2022), 40-45.
- * Karen Barkey, *Eşkıyalar ve Devlet*, “İkinci Bölüm: 17. Yüzyılın Koşulları” *Kronik*, 2021, s. 45-84.
- * Sam White, *Osmanlıda İsyancı İklimi, Erken Modern Dönemde Celali İsyancıları*, Çev. N. Elhüseyni, Alfa, 2020, s. 177-194 ve 257-288. (“Yakındoğuda Küçük Buzul Çağı” ve “Celalilerin Ardından 17. Yüzyılda İklim ve Kriz”)
- * Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, *DİA*, Ömer İşbilir, “**Kuyucu Murad Paşa**”, c. 26, s. 507-8 ve Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, *DİA*, Mücteba İlgürel, “**Abaza Paşa**”, c. 1, s. 11-12.

Haftanın Sorusu: Celali İsyancıları Osmanlı coğrafyasını, demografisini ve siyasetini nasıl etkilemiştir? Bu etkilerin sadece isyancıları kaynaklandığı düşünebilir mi, yoksa isyancıları eş zamanlı başka siyasi, sosyal ve çevresel problemler de söz konusu mudur? (Bir önceki haftanın ders ve okumalarını da bu sorunun cevabında zikrediniz.)

Hafta 4 (30/10/2023): İnhitât Tartışmaları, Hanedan Krizi ve Köprülüler (1639-1672)

- * Günhan Börekçi, “İnkırazın Eşiğinde Bir Hanedan. III. Mehmed, I. Ahmed, I. Mustafa ve 17. Yüzyıl Siyasal Krizi”, *Divan*, c. XIV/26 (İstanbul 2009), s. 45-96.

¹ Eserleri verilen sırada okumanız tavsiye edilir.

- * Şevket Pamuk, *Osmanlı İmparatorluğunda Paranın Tarihi*, Tarih Vakfı, (İstanbul 1999), "Tağışlar ve Çözülüş", s. 143-161.
- * Douglas A. Howard, "Osmanlı Nasihatname Türleri ve Mit", içinde *Erken Modern Osmanlılar İmparatorluğun Yeniden Yazımı*, Timaş (İstanbul 2011), s. 185-222.
- * Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, *DİA*, Ziya Yılmaz, "Murad IV", c. 31, s. 177-183. Ve Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, *DİA*, Ömer Faruk Akün, "Koçi Bey", c. 26, s. 143-148 ve Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, *DİA*, Münir Aktepe, "Çınar Vakası", c. 8, s. 301-2 ve Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, *DİA*, Mücteba ilgürel, "Köprülü Mehmed Paşa", c. 26, s.258-60.

Haftanın Sorusu: IV. Murad devrinde Devlet'in yaşadığı problem için nasıl çözümler üretilmiştir? Bu üretilen çözümler ya da öne sürülen çözüm önerilerini bir iç reform olarak yorumlamak mümkün müdür? Hanedanın siyasi meşruiyetinde yaşanan problemlerin sebepleri neler olabilir? Hanedan krizinin beraberinde getirdiği sosyal ve iktisadi neticeler hakkında mülahazalarınızı yazınız.

Hafta 5 (06/11/2023): 17. Yüzyılda Sosyal ve Dini Meseleler

- * M. Zilfi, *Kadızedeliler: Onyedinci Yüzyıl İstanbul'unda Dinde İhya Hareketleri*
- * Derin Terzioğlu, "Devlet İnşası ve Mezhepleşme Çağında Sufiler", *Osmanlı Dünyası*, ed. C. Woodhead, Alfa (İstanbul 2018), s. 124-160.
- * Bruce Masters, "Değişen Bir Dünyada Hristiyanlar", *Türkiye Tarihi 1603-1839*, Kitabevi (İstanbul 2011), s. 329-337.
- * Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, *DİA*, Cengiz Şişman, "Sabatay Sevi", c. 35, s. 334-5. Ve Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, *DİA*, Mustafa Aşkar, "Niyazî-i Mısrî", c. 33, s. 166-9 ve Ve Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, *DİA*, Mustafa Aşkar, "Mehmed Efendi, Vâni", c. 28, s. 458-9.

Haftanın Sorusu: Önceki haftalarda işlenen 17. yüzyıl devinimlerinin, özellikle yüzyılın ikinci yarısına sirayet eden neticeleri nelerdir? Osmanlı Devleti'nin merkezinde zihniyet dünyası değişimleri ve bunların siyasi, sosyal etkileri hakkında mülahazalarda bulununuz.

Hafta 6 (13/11/2023): Osmanlıların Yeni İmparatorluk Stratejileri

- * Gabor Agoston, "Doğu Avrupa'da İmparatorluklar ve Savaş 1550-1750: Osmanlı Habsburg Rekabeti ve Askeri Dönüşüm", *Osmanlıda Strateji ve Askeri Güç*, çev. M. Fatih Çalışır, (İstanbul 2012), s. 169-212.
- * Mehmet Öz, *Kanun-ı Kadimin Peşinde Osmanlıda Çözülme ve Gelenekçi Yorumları*, Dergâh, 4. bs (İstanbul 2010), s. 18-34. ("Kaynaklar") ve 125-168.
- * Zeynep Aycibin, "XVII. yüzyıl sadrazamlarından Köprülü-zade Mustafa Paşa Döneminde Osmanlı Devleti'nin siyasi ve sosyal durumu", *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, (MSGÜ 2001), s. 1-13; 72-111.
- * Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, *DİA*, Abdülkadir Özcan, "Mehmed IV", c. 28, s.414-418.

Haftanın Sorusu: 17. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı Devleti'nin özellikle Avrupa'da tekrardan askerî manada aktif hâle gelmesinin iç siyasi sebeplerini yazınız. Osmanlıların kendi tarihsel durumlarını nasıl tespit ettiklerini ve buna hem fiilen hem de zihni olarak ne tür tepkiler verdiğini tartışınız.

Hafta 7 (20/11/2023): Arasnav Haftası

Hafta 8 (27/11/2023): Viyana'dan Sonra (1683-1703)

- * Kahraman Şakul, *II. Viyana Kuşatması, Yedi Başlı Ejderin Fendi*, Timaş (İstanbul 2021), s 24-130.

- * Feridun M. Emecen, "Osmanlı Hanedanına Alternatif Arayışlar", *Osmanlı Klasik Çağında Hanedan*, Kapı, (İstanbul 2018), s. 37-62.
- * Ömer Gezer, "Karlofça Antlaşması'ndan Sonra Habsburg Sınırında Osmanlı Askerî Stratejisi," *Archivum Ottomanicum* 33 (2016): 145-56.
- * Rhoads Murphey, *Osmanlı Savaşırken*, Ketebe, (İstanbul 2023), s. 35-86.
- * Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, *DİA*, Recep Ahışalı, "Rami Mehmed Paşa", c. 34, s.449-51. Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, *DİA*, Recep Ahışalı, "Reisülküttab", c. 34, s.546-9.

Haftanın Sorusu: 17. Yüzyıl sonunda Osmanlıların Viyana'yı kuşatması ve onu takip eden yıllarda askerî bir ricata başlamalarının iç siyasi gelişmelere etkisi nedir? Tüm bu süreci yüzyıl başındaki Celali İsyancıları öncesindeki dönemle karşılaştırınız. Bu son kriz döneminin neden genel bir sosyal siyasal huzursuzluğa sebep vermediğini, bunun yerine ne tür siyasi gelişmeler olduğunu kısaca özetleyiniz.

Hafta 9 (04/12/2023): 1703 İsyanı ve Osmanlı Devleti'nin Değişen Siyasi Yapısı

- * Rifaat Ali Abou El Haj, *1703 İsyanı, Osmanlı Siyasetinin Yapısı*, Tan Yayınları, (Anlara 2011), s. 13-132.
- * Akdes Nimet Kurat, "XVIII. Yüzyıl Başı 'Avrupa Umumî Harbi'nde Türkiye'nin Tarafsızlığı," *Bellekten* 7, no. 26 (1943): 245-72.
- * Gabor Agoston, "Venedik ve Avusturya'ya Karşı Osmanlı Savaşları: 18. Asır Başlarında Tuna Boylarında Değişen Askerî Güç Dengesi", *Osmanlıda Savaş ve Serhat*, Timaş, (İstanbul 2013), s. 133-154.
- * Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, *DİA*, Abdülkadir Özcan, "Şehit Ali Paşa", c. 38, s.433-4.

Haftanın Sorusu: 18. Yüzyılın başında Osmanlı Devleti neden bir önceki çeyrek asırdaki büyük stratejisinden vaz geçmiştir? Bu vazgeçiş ve onu ikame eden siyasi tavrı izah ediniz.

Hafta 10 (11/12/2023): "Lale Devri" ve 1730 İsyanı

- * Feridun M. Emecen, "Matruşka'nın Küçük Parçası: Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Dönemi ve "Lale Devri" Meselesi Üzerine Bir Değerlendirme", *OAR*, c. 52, 2018, s. 52-79.
- * Selim Karahasanoğlu, "Osmanlı İmparatorluğu'nda 1730 İsyanına Dair Yeni Bulgular: İsyanın Organizatörlerinden Ayasofya Vaizi İspirizâde Ahmed Efendi ve Terekesi," *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi OTAM* 24, no. 24 (2008): 97-128.
- * Tülay Artan, "18. Yüzyıl Başlarında Yönetici Elitin Saltanatın Meşruiyet Arayışına Katılımı," *Toplum ve Bilim*, no. 83 (1999): 292-321.

Haftanın Sorusu: "Lale Devri" olarak 20. Yüzyıl tarihçileri tarafından tanımlanan dönemin genel özellikleri nelerdir? Bu özelliklerinin neden ve ne manada yeni olduğunu ve 1730 İsyanı'nın önceki hafta işlenen 1703 İsyanı ile benzer ve ayrılan yönlerini tartışınız.

Hafta 11 (18/12/2023): 18. Yüzyılda Osmanlı Siyasi Yapısı

- * M. Y. Akbulut, *Hekimoğlu Ali Paşa*, Timaş (İstanbul 2021), s. 15-33; 166-203.
- * C. Kafadar, "Yeniçeriler ve Osmanlı Döneminde İstanbul'un Ayaktakımı: Yok Yere mi Asiydiler?" içinde *Osmanlı Dünyasında Kimlik ve Kimlik Oluşumu N. Itzkowitz Armağanı*, der. B. Tezcan ve K. Barbir, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, (İstanbul 2012), s. 135-162.
- * Mehmet Genç, "18. Yüzyılda Osmanlı Ekonomisi ve Savaş," içinde *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2012).

Haftanın Sorusu: 1730 sonrasında Osmanlı Devleti nasıl siyasi atmosfere bürünmüş olabilir? Sosyal huzursuzluklar ve siyasi mücadeleler nasıl bir devlet yapısını doğurmuş olabilir? Bu yeni olduğunu düşündüğümüz yapının iktisadi ve askerî boyutu hakkında mülahalalarda bulununuz.

Hafta 12 (25/12/2023): Kalemîye'nin Doğuşu ve Avrupa Siyasetinde Osmanlı İmparatorluğu

- * M. Kunt, "Osmanlı Devleti'nin Barışçı Siyaseti (1703-1739)," içinde *Türkiye Tarihi*, c. 3, (İstanbul: Cem Yayınevi, 1992).
- * M. Y. Akbulut, "Aileler ve Haneler: Osmanlı Siyasi Yapısının Bir Tahlili (1703-1766)", *Çalıştay 1: Osmanlı Tarihçiliğinde Yeni Yaklaşımlar*, VBKY (İstanbul 2023), s. 51-80.
- * Fatih Yeşil, "Bir Fransız Maceraperestinin Savaş ve Diplomasiye Dair Görüşleri: Humbaracı Ahmed Paşa'nın (Kont Alexander Bonneval) Lâhiyaları," *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, no. 15 (2011): 205-28.

Haftanın Sorusu: Bir önceki haftanın konuları ile bağlantılı olarak, 18. Yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı Devleti'nin merkez bürokrasisi ve hariciye siyaseti hakkında mülâhazalarınızı yazınız.

Hafta 13 (01/01/2024): Ayanlar Çağı

- * Murat Dağlı, "18. Yüzyıl Sonunda Ayanlık Siyaseti ve Germiyanzâdeler," *Osmanlı Araştırmaları*, no. LV (2020): 145-80.
- * Jane Hathaway, *Osmanlı Mısırında Hane Politikaları Kazdağlıların Yükselişi*, İş Bankası, (İstanbul 2009), s. 35-58.
- * Feridun M. Emecen, "Doğu Karadeniz'de Ayanlık: Tirebolulu Kethudazâde Mehmed Emin Ağa," *Bellekten* 65, no. 242 (2001): 194-215.

Haftanın Sorusu: Ayanlık olgusunu kısaca izah ediniz ve önceki haftada işlenen merkez siyasetindeki değişiklikler ile irtibatını kurunuz. Ayanlık olgusu ve önceki hafta işlenen bürokratikleşme arasında nasıl bir uyum/uyumsuzluk söz konusudur?

Hafta 14 (08/01/2024): Modern Çağın Eşiğinde Osmanlılar

- * Yüksel Çelik- Fatih Yeşil, *Osmanlı Modernleşmesinde Tereddüt ve Teceddüt Yılları (1768-1908)*, VBKY (İstanbul 2022), s. 13-65.
- * Ethan L. Menchinger, *İlk Modern Osmanlı, Avrupa'nın Fikri Gelişimi*, çev. Nurettin Elhüseyni, YKY (İstanbul 2022), s. 92-132.
- * Virginia Aksan, *Savaşta ve Barışta Bir Osmanlı Devlet Adamı Ahmed Resmî Efendi*, Tarih Vakfı, (İstanbul 1997), s. 102-167.
- * Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, E. Mehmet Yılmaz Akbulut, "Râgıb Paşa", c. 40, s.433-4 ve Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, DİA, Kemal Beydilli, "Halil Hamid Paşa", c. 15, s.316-8.

Haftanın Sorusu: 18. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı Devleti'nin teşekkül eden yeni siyasi ve sosyal yapısının bu yüzyılın sonundaki neticeleri neler olmuştur. Özellikle "1774 sonrasında Osmanlı Devlet adamları yaşanan askeri problemleri ne minvalde yorumlamaya başlamış ve ne tür yeni çözüm önerileri bulmaya çalışmıştır?

Hafta 15: Final Sınavı (22/01/2024)